

Tháng Bảy - "tứ trọng ân" trong giáo lý nhà Phật

ISSN: 2734-9195 13:21 16/07/2026

Đó chính là bài pháp không lời, nhắc nhở mỗi người Việt Nam sống biết ơn, sống trách nhiệm và sống xứng đáng với những hy sinh vô giá của các anh hùng liệt sĩ vì độc lập, tự do của Tổ quốc.

Tháng Bảy hằng năm, khi những nén hương được thắp lên tại các nghĩa trang liệt sĩ, khi hàng triệu trái tim Việt Nam cùng hướng về Ngày Thương binh - Liệt sĩ 27/07, đó không chỉ là sự tiếp nối đạo lý "uống nước nhớ nguồn" của dân tộc mà còn là sự đánh thức giá trị đạo đức sâu xa trong giáo lý nhà Phật: Biết ơn và báo ân.

Tháng Bảy - Tháng lắng sâu nhất của lòng người Việt

Cứ mỗi độ tháng Bảy về, khi những cơn mưa mùa hạ tưới mát đất trời, lòng người Việt Nam lại lắng xuống trong niềm tưởng nhớ và biết ơn những người đã hiến dâng tuổi xuân, xương máu và cả cuộc đời cho độc lập, tự do của Tổ quốc. Tháng Bảy vì thế không chỉ là một mốc thời gian, mà đã trở thành tháng của tri ân, để mỗi người con đất Việt thành kính tưởng nhớ các anh hùng liệt sĩ, thương binh, bệnh binh, Bà mẹ Việt Nam Anh hùng, gia đình có công với cách mạng và những nạn nhân chất độc da cam mang trên mình nỗi đau chiến tranh.

(Ảnh: Internet)

Kể từ khi Ngày Thương binh - Liệt sĩ 27/07 được Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ đạo tổ chức lần đầu vào năm 1947, truyền thống “Uống nước nhớ nguồn”, “đền ơn đáp nghĩa” đã trở thành một giá trị bền vững trong đời sống chính trị, văn hóa và đạo đức của dân tộc.

Gần 80 năm qua, ý nghĩa của ngày 27/07 là triển khai những chính sách nhân văn của Đảng, Nhà nước và sự chung tay của toàn xã hội trong chăm lo người có công với cách mạng.

Tháng Bảy năm nay càng thêm ý nghĩa khi cả nước triển khai Chiến dịch 500 ngày đêm tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ, kỷ niệm 80 năm Ngày Thương binh - Liệt sĩ (27/07/1947 - 27/07/2027).

Từ những cánh rừng Trường Sơn, hang sâu, núi thẳm đến các chiến trường xưa trên đất bạn Lào và Campuchia, hàng nghìn cán bộ, chiến sĩ vẫn kiên trì lần theo từng dấu tích, từng hồ sơ, từng lời kể của nhân chứng để tìm kiếm đồng đội còn nằm lại.

Mỗi bộ hài cốt được quy tập là sự khép lại một hành trình tìm kiếm gian nan, nỗi dài lòng biết ơn, đưa những người con ưu tú của dân tộc trở về với đất mẹ, trong vòng tay người thân sau hàng chục năm xa cách.

Có những gia đình đã chờ đợi hơn nửa thế kỷ, có người mẹ nhắm mắt vẫn chưa kịp đón con, có người vợ giữ trọn lời hẹn suốt cả cuộc đời; có những người em tóc đã bạc mới được gọi đúng tên người anh trên bia mộ...

Mỗi cuộc đoàn viên đều thấm đẫm nước mắt nhưng cũng khẳng định một điều: Dân tộc Việt Nam không bao giờ lãng quên những người đã ngã xuống vì Tổ quốc.

Dù chiến tranh đã lùi xa, việc tìm kiếm, quy tập và trả lại danh tính cho các liệt sĩ vẫn luôn là mệnh lệnh từ trái tim của cả dân tộc.

Những ngọn nến tri ân thắp sáng các nghĩa trang liệt sĩ không chỉ soi tỏ những hàng bia mộ, mà còn thắp lên ánh sáng của ký ức lịch sử, của lòng biết ơn và niềm tin vào những giá trị bất diệt của sự hy sinh vì độc lập, tự do.

Trong những khoảnh khắc lắng sâu ấy, mỗi người Việt Nam càng thấm thía rằng hòa bình và cuộc sống hôm nay được đánh đổi bằng biết bao máu xương của các thế hệ cha anh.

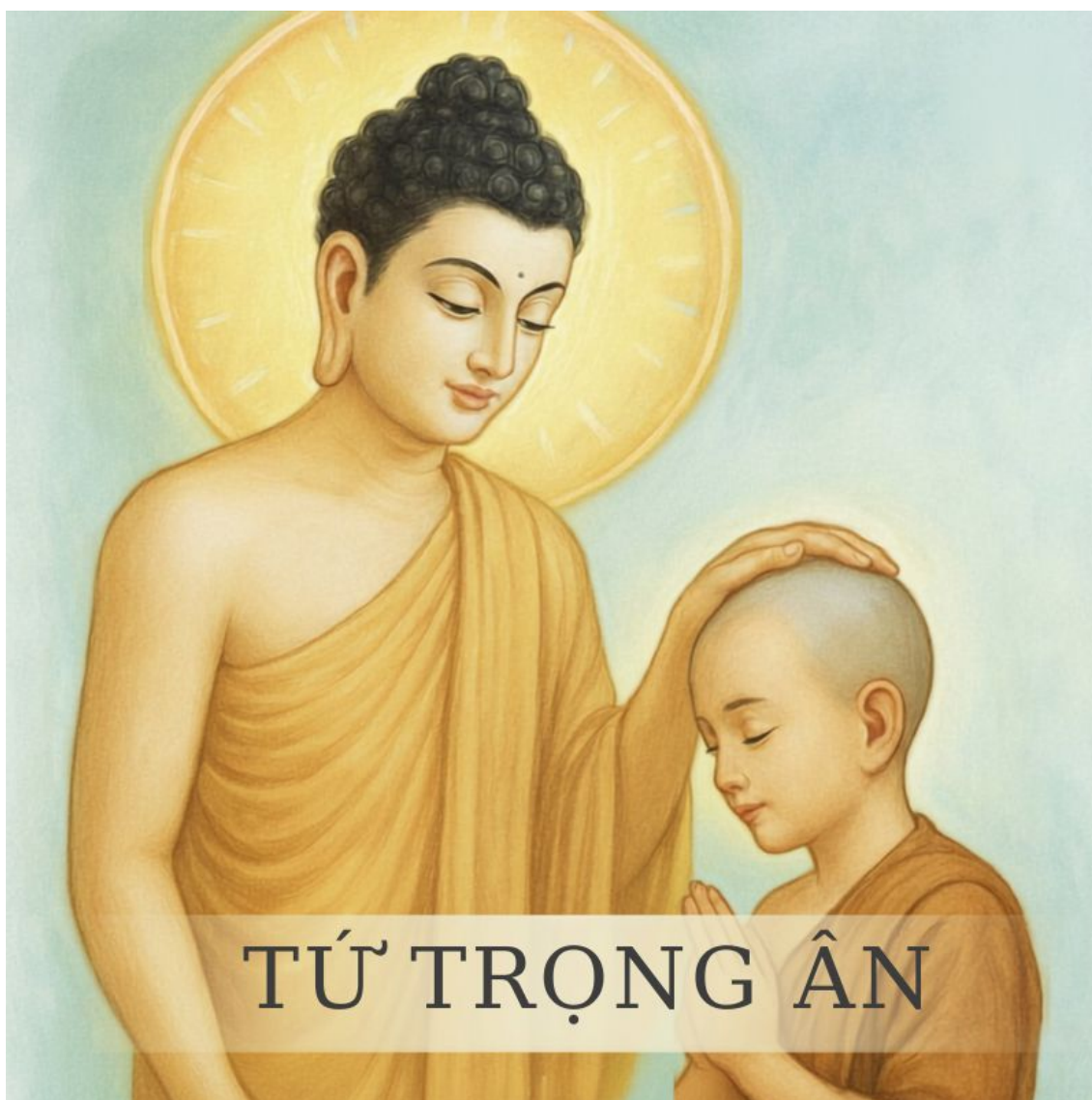
Đối với Phật giáo Việt Nam, lòng biết ơn không chỉ là tình cảm tự nhiên mà còn là một giá trị đạo đức cốt lõi, là sự gặp gỡ giữa truyền thống dân tộc với giáo lý nhà Phật.

Từ điểm gặp gỡ ấy, tri ân những người đã hy sinh vì đất nước là thực hành tinh thần báo ân, đặc biệt là Tứ trọng ân, trở thành nền tảng để người học Phật gắn đạo với đời, phụng sự Tổ quốc và nhân dân.

Tứ trọng ân - nền tảng triết lý của lòng biết ơn dân tộc

Nếu truyền thống Việt Nam hun đúc đạo lý “uống nước nhớ nguồn”, “ăn quả nhớ người trồng cây”, thì giáo lý Phật giáo nâng lòng biết ơn thành nguyên tắc đạo đức và thể hiện được sự thấm đẫm trên con đường tu học.

Đối với người con Phật, biết ơn không chỉ là một tình cảm đẹp mà phải được thể hiện bằng hành động cụ thể. Vì vậy, việc tri ân các anh hùng liệt sĩ, thương binh, bệnh binh và người có công với cách mạng là sự tiếp nối truyền thống dân tộc, là cách thực hành giáo lý Tứ trọng ân - giá trị nền tảng của Phật giáo nhập thế.

(Ảnh: Internet)

Theo truyền thống Phật giáo Bắc truyền, Tứ trọng ân gồm: Ân cha mẹ, Ân Tam bảo, Ân quốc gia xã hội và Ân chúng sinh.

Bốn ân ấy nhắc nhở con người không tồn tại biệt lập mà luôn được nuôi dưỡng bởi gia đình, cộng đồng, đất nước và muôn loài.

Vì thế, tu tập không chỉ là hướng đến sự giải thoát cho bản thân mà còn là quá trình nhận thức, báo đáp và lan tỏa những ân nghĩa đã thọ nhận.

Trong đó, ân quốc gia xã hội có ý nghĩa đặc biệt đối với mỗi công dân và mỗi người phật tử.

Hòa bình, độc lập và cuộc sống hôm nay không phải là điều tự nhiên có được, mà được đánh đổi bằng máu xương, tuổi thanh xuân của biết bao thế hệ đã ngã xuống vì Tổ quốc. Bởi vậy, tri ân những người đã hy sinh cũng chính là báo đáp một trong những ân nghĩa lớn nhất của đời người.

Khi người phật tử cúi đầu trước anh linh các anh hùng liệt sĩ, chăm sóc nghĩa trang, tham gia lễ cầu siêu, phụng dưỡng Bà mẹ Việt Nam Anh hùng, giúp đỡ gia đình người có công hay quan tâm đến thương binh, bệnh binh và nạn nhân chất độc da cam, đó là nghĩa cử nhân văn, là sự thực hành giáo lý báo ân.

Những việc làm ấy xuất phát từ nhận thức rằng sự bình yên hôm nay được xây đắp bằng sự hy sinh của các thế hệ đi trước; vì thế, báo đáp công lao của họ cũng chính là báo đáp ân quốc gia xã hội.

Phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân không nằm ngoài việc hành trì phật pháp. Người học Phật không tách mình khỏi đời sống, càng không thể đứng ngoài những hy sinh, mất mát của dân tộc.

Ngược lại, càng thấm nhuần tinh thần từ bi và trí tuệ, càng phải biết trân trọng và báo đáp những người đã hy sinh để bảo vệ cuộc sống bình yên hôm nay.

Dưới ánh sáng của Tứ trọng ân, công tác tìm kiếm, quy tập hài cốt liệt sĩ, xác định danh tính, chăm lo người có công hay các hoạt động tri ân trong tháng Bảy không chỉ là nhiệm vụ của Nhà nước mà còn là trách nhiệm đạo đức của toàn xã hội.

Mỗi phần mộ được gọi đúng tên, mỗi nghĩa trang được chăm sóc, mỗi ngọn nến được thắp lên đều góp phần bồi đắp lòng biết ơn, giáo dục truyền thống yêu nước và truyền trao những giá trị tốt đẹp ấy cho các thế hệ mai sau.

Thắp một nén tâm hương cũng là thực hành giáo pháp

Mỗi dịp tháng Bảy, những dòng người lặng lẽ trở về các nghĩa trang liệt sĩ, đền thờ và khu tưởng niệm để dâng lên một nén tâm hương thành kính đã trở thành hình ảnh đẹp trong đời sống văn hóa Việt Nam. Đó không chỉ là một nghi lễ tưởng niệm hay phong tục truyền thống, mà còn là sự biểu hiện của lòng biết

ơn đối với những người đã hiến dâng tuổi xuân và cuộc đời cho độc lập, tự do của Tổ quốc.

Dưới ánh sáng giáo lý Phật giáo, mỗi nén hương được thắp lên bằng tâm thành kính cũng là một sự thực hành giáo pháp, bởi cốt lõi của đạo Phật là nuôi dưỡng lòng từ bi, tinh thần tri ân và báo ân.

Phật giáo không coi trọng sự phô trương trong cúng lễ mà đề cao cái tâm của người hành lễ. Một nén tâm hương được thắp bằng lòng biết ơn chân thành có giá trị hơn mọi hình thức lễ nghi thiếu sự tỉnh thức.

Bởi vậy, khi đứng trước phần mộ các anh hùng liệt sĩ, người Phật tử tưởng nhớ người đã khuất, quán niệm về sự vô thường của kiếp người, về giá trị của hòa bình và trách nhiệm gìn giữ những thành quả được đánh đổi bằng máu xương của các thế hệ cha anh.

Trong giáo lý nhà Phật, cầu siêu không chỉ là nghi thức tôn giáo, mà là sự cầu nguyện bằng tâm từ bi, hồi hướng công đức đến người đã khuất và nhắc nhở người đang sống biết hướng thiện, sống có trách nhiệm với quê hương, tổ quốc.

Vì vậy, những lễ cầu siêu các anh hùng liệt sĩ do Giáo hội Phật giáo Việt Nam tổ chức vừa mang ý nghĩa tâm linh, vừa góp phần giáo dục truyền thống yêu nước bằng những hành động cụ thể.

Việc hăm sóc nghĩa trang liệt sĩ, phụng dưỡng Bà mẹ Việt Nam Anh hùng, quan tâm thương binh, bệnh binh, giúp đỡ gia đình người có công, đồng hành với nạn nhân chất độc da cam, góp phần tìm kiếm hài cốt liệt sĩ hay gìn giữ các di tích lịch sử cách mạng... đều là những hình thức thiết thực của sự báo ân.

Đó cũng là cách biến giáo lý thành hành động, biến lòng biết ơn thành trách nhiệm đối với cộng đồng.

Khi nén hương được thắp lên bằng tâm thành kính, được tiếp nối bằng những việc làm thiện lành, thì đó chính là bài pháp không lời, nhắc nhở mỗi người Việt Nam sống biết ơn, sống trách nhiệm và sống xứng đáng với những hy sinh vô giá của các anh hùng liệt sĩ vì độc lập, tự do của Tổ quốc.

Tác giả: **Vững Nguyễn**